

УДК 378.016:811.134.2

*Нестеренко О. А.
Університет імені Альфреда Нобеля
(м. Дніпропетровськ, Україна)*

ІСПАНСЬКА МОВА ЯК ДРУГА ІНОЗЕМНА: ІНТЕРАКТИВНІ ІНТЕРНЕТ-ВПРАВИ

У статті висвітлюється проблема навчання іспанської мови в якості другої іноземної і пропонується система вправ, згрупованих відповідно до тих видів мовленнєвої діяльності, які вони формують і розвивають.

Ключові слова: друга іноземна мова, інтерактивні вправи, ресурси Інтернету, іспанська мова як друга іноземна.

Актуальність теми зумовлена тим, що вивчення других іноземних мов (ІМ-2) стало в Україні реальністю не лише для вищих навчальних закладів, але й для системи початкової та середньої освіти. Однак питання навчання ІМ-2 поки що недостатньо відображене у роботах вітчизняних науковців. Слід звернути увагу на той безперечний факт, що у більшості випадків друга іноземна мова починає вивчатись після англійської (ІМ-1). Тому для підвищення ефективності і активізації процесу навчання бажано ширше залучати англомовні ресурси Інтернету. На жаль, у деяких випадках використання ресурсів Інтернету носить безсистемний характер, що не призводить до бажаних результатів.

Теоретичні і методичні аспекти навчання других іноземних мов досліджували Н. Барішніков, О. Бігіч, І. Бім, та ін. [1, 2, 3]. Навчання романських мов в якості других іноземних присвячено праці С. Blanche-Benveniste; німецької мови – В. Hufeisen і В. Lindemann. Стратегії вивчення французької, італійської, іспанської і турецької як других іноземних мов після німецької й англійської розкрито В. Mißler. Безпосередньо навчанням іспанської мови як іноземної з використанням ресурсів всесвітньої мережі Інтернет опікуються Mar Cruz Piñol, Germán Hita Barrenechea, Olga Juan Lázaro та багато інших дослідників.

Над методикою використання мультимедійних та Інтернет технологій у процесі навчання іноземних мов працюють О. Бігіч, О. Нестеренко, О. Тарнопольський та інші [2, 4, 5]. Але практично відсутні дослідження, що висвітлюють методику використання ресурсів Інтернету в навчанні іспанської мови як ІМ-2 після англійської (ІМ-1).

Дана стаття в деякій мірі намагається висвітлити один з аспектів навчання іспанської мови після англійської, а саме – використання інтерактивних вправ, які викладач має розробити самостійно чи то знайти в Інтернеті.

Нами розроблено і відібрано в Інтернеті комплекс вправ, які розподілені по п'яти функціональним групам. Наводимо деякі приклади таких вправ:

Перша група складається з інформаційно-технічних вправ і має за мету *формування у студентів базових навичок і вмінь роботи в Інтернеті*. Ці вправи є опосередковано зорієнтованими на навчання мови. Їх призначення – створити базу з навичок і вмінь роботи в Інтернеті в навчальних цілях (перш за все, в іншомовних ресурсах). Щодо характеристики за показниками вмотивованості, наявності опор, ігрового компоненту, організації проведення вправи цієї групи є вмотивованими, з природними опорами, без ігрового компоненту, виконуються індивідуально або в парах.

Приклад 1.

Класифікація: вмотивована вправа, з природними опорами, без ігрового компоненту, виконується індивідуально або в парах.

Рівень: А1.

Мета: опанування іспанської клавіатури на комп'ютері; полегшення оволодіння іспанським алфавітом, написанням слів та речень, полегшення засвоєння іспанської вимови.

Попередня підготовка з іспанської мови, що потребується для виконання: не потрібна.

Орієнтовний час виконання вправи: 30 хвилин.

Контроль викладача: безпосередній, оскільки вправа виконується під його наглядом в аудиторії.

Інструкція, що викладач надає студентам: “Для подальшої роботи в Інтернеті Вам необхідно розібратися у відмінностях англійської та іспанської комп'ютерної клавіатури та навчитись друкувати іспанською мовою. На дисплеї комп'ютера ви бачите два зображення клавіатури (*el teclado*) – для роботи з англійською та з іспанською мовами. Уважно розгляньте обидва зображення і знайдіть відмінності щодо розташування літер та діакритичних знаків. Встановіть на своєму комп'ютері іспанську розкладку і потренуйтеся в друкуванні іспанських літер, слів та окремих речень.

Варіант А) надрукуйте по одному рядку літери *ñ, á, é, í, ó, ú*.

Варіант В) прослухайте наступні іспанські слова та передрукуйте їх з наданих Вам карточок із використанням діакритичних знаків іспанського алфавіту (*niña, águila, Jesús, Jarón, crédito, cigüea, requieño, España, América Latina*).

Варіант С) Прослухайте наступний діалог і передрукуйте розмову з наданих Вам карточок, звертаючи увагу на графічний наголос і використання знаків оклику і питання на початку речень:

- ¡Hola! ¿Qué tal?
- ¡Hola!
- ¿Cómo te llamas?
- Me llamo Juana, ¿y tú?
- Me llamo Anita.
- Encantada.
- Mucho gusto.

Приклад 2.

Класифікація: вмотивована вправа, з природними опорами, без ігрового компоненту, виконується індивідуально або в парах.

Рівень: А1.

Мета: опанування друкуванням складних іспанських слів з діакритичними знаками, полегшення оволодіння написанням іспанських слів, розширення словникового запасу студентів.

Попередня підготовка з іспанської мови, що потребується для виконання: не потрібна.

Орієнтовний час виконання вправи: 15 хвилин.

Контроль викладача: безпосередній, оскільки вправа виконується під його наглядом в аудиторії.

Інструкція, що викладач надає студентам: “Для подальшої роботи в Інтернеті Вам необхідно навчитись швидко друкувати складні іспанські слова з діакритичними знаками. Натисніть на основній панелі “Вставка”, потім “Символ”. Виберіть в таблиці літеру */ü/* і надрукуйте по одному рядку слова *cigüeña, güira, vergüenza*. За допомогою он-лайнного електронного словника знайдіть тлумачення цих слів іспанською, англійською, українською мовами.

Друга група складається з підготовчо-тренувальних (аспектних) вправ, що мають на меті формування фонетичних, граматичних і лексичних навичок студентів та

підрозділяються на групи фонетичних, граматичних і лексичних вправ, у яких відпрацьовувались окремі мовні аспекти мовлення.

Приклад 3. Вправа фонетичної групи:

Класифікація: рецептивно-репродуктивна, некомунікативна, невмотивована, без ігрового компоненту, із штучними опорами, виконується індивідуально в аудиторії.

Мета: тренування вимови звуків, що відповідають літерам *z, c, k, q, g, j*.

Інструкція студентам: “Ви будете вчитися правильно вимовляти слова і фрази зі звуками, що відповідають літерам *z, c, k, q, g, j*. Зайдіть на сторінку... (надається електронна адреса). Знайдіть “Nivel A1”, потім вправу Pronunciación. Комп’ютер буде керівником Вашого тренування. Перевіряйте свою вимову за зразками і підказками, які будуть Вам надаватися. Я також слухаю Ваше виконання вправи і буду надавати допомогу, коли з’являться труднощі”.

Приклад 4. Вправа граматичної групи:

Класифікація: рецептивно-репродуктивна, умовно-комунікативна, вмотивована вправа, без ігрового компоненту, без опор, виконується індивідуально в аудиторії. Вправа із вираженням соціокультурним спрямуванням.

Рівень: A1.

Мета: відпрацювання граматичних та соціокультурних особливостей звертання на “ти” і на “Ви” (*tú/usted*).

Попередня підготовка з іспанської мови, що потребується для виконання: мінімальний базовий словник.

Орієнтовний час виконання вправи: 30 хвилин.

Контроль викладача: безпосередній нагляд за виконанням вправи студентами в аудиторії; опосередкований – через контроль правильності використання студентами *tú/usted* в усному та письмовому мовленні іспанською мовою.

Інструкція, що викладач надає студентам: “В іспаномовній комунікації використання *tú/usted* відрізняється як граматично, так і, головне, соціокультурними нормами їх вживання. Вам необхідно навчитися правильно використовувати їх, тому що інакше Ви можете серйозно порушити не тільки мовні, але й соціокультурні норми спілкування. Для усвідомлення цих норм ознайомтесь з поясненнями на наступній сторінці:

<http://cvc.cervantes.es/ensenanza/actividades_ave/nivelII/actividad_08.htm>. Потім там же виконайте вправу, в якій, через аналіз кожної наданої комунікативної ситуації, Вам необхідно буде вирішити, чи потребує та чи інша ситуація вживання *tú* або *usted* (з відповідною формою дієслова у кожному випадку). Правильність своїх відповідей перевіряйте за комп’ютерними “ключами”. Пам’ятайте, що вибір *tú* або *usted* у різних ситуаціях обумовлюється не граматичними правилами, а соціокультурними правилами спілкування”.

Приклад 5. Вправа лексичної групи:

Класифікація: рецептивно-репродуктивна, умовно-комунікативна, вмотивована, без ігрового компоненту, із штучними опорами, виконується індивідуально в аудиторії.

Рівень: A1.

Мета: відпрацювання лексики, необхідної для запитань та відповідей про час.

Попередня підготовка з іспанської мови, що потребується для виконання: володіння числівниками, вживанням означених артиклів та їх узгодженням в роді та числі (*la una, las dos...*).

Орієнтовний час виконання вправи: 30 хвилин.

Контроль викладача: безпосередній нагляд за виконанням вправи студентами в аудиторії, а також через відпрацювання студентами мікродіалогів в аудиторії, в яких вони, після виконання вправи, запитують один одного про час, розклад, можливий час зустрічі або про час виконання спільних планів тощо та відповідають на такі запитання.

Інструкція, що викладач надає студентам: “Після виконання вправи, з якою Ви зараз будете працювати, Ви повинні правильно використовувати іспанські слова та вирази, що стосуються запитань та відповідей щодо часу. Виконавши вправу, Ви будете брати участь у діалогах, у яких необхідно запитати один одного про час, розклад, призначати зустрічі тощо. Для виконання вправи, зайдіть на наступну сторінку: <http://cvc.cervantes.es/ensenanza/actividades_ave/niveII/actividad_02.htm>. Для усвідомлення цих норм ознайомтеся з поясненнями на цій сторінці. Комп’ютер буде Вашим умовним співбесідником. Він буде ставити Вам запитання та відповідати на Ваші запитання, а також повідомляти Вас про правильність Ваших запитань та відповідей. Ставлячи запитання та відповідаючи на них, користуйтеся підказками, що Вам будуть надаватися комп’ютером”.

Третя група складається з *рецептивно-орієнтованих вправ, призначених для розвитку навичок і вмінь читання й аудіювання*. Більшість вправ є суто рецептивними, проте опосередковано й у відстроченому режимі вони є базою для розвитку продуктивних ВМД.

Приклад 6. Вправа третьої групи:

Вправа: рецептивна, умовно-комунікативна, вмотивована, без ігрового компоненту, з природними опорами, виконується індивідуально в аудиторії. *Мета:* розвиток навичок і вмінь читання та пошуку іспаномовної інформації в Інтернеті.

Інструкція студентам: “Увійдіть в Інтернеті на сайт однієї з пошукових систем (Google, Yahoo, Yandex, Rambler etc). Введіть ключове слово “назва країни” + wikipedia.es. На сторінках довідкового видання знайдіть дані про столицю країни, її населення, політичну систему, грошову одиницю і кольори прапору. Внесіть знайдені дані до власного інформаційного аркушу за схемою: 1) столиця; 2) населення; 3) політична система; 4) грошова одиниця; 5) кольори прапору”.

Четверта група – *рецептивно і продуктивно-орієнтовані вправи для паралельного розвитку рецептивних та продуктивних ВМД*. Вправи цієї підсистеми вимагають практичного використання інформації, отриманої у процесі рецепції на основі прочитаного студентом під час аудиторних занять тексту з певного Інтернет-сайту. Потрібно без підготовки презентувати зміст цього тексту іншим студентам у групі, які його не читали, або скласти письмовий реферат тексту тощо. Вправи цієї підсистеми поділялися на дві групи: завдання на продукцію в усній формі (наприклад, коротка усна презентація) і завдання на продукцію в письмовій формі (наприклад, написання реферату прочитаного тексту).

Приклад 7: вправа на рецепцію.

Вправа: рецептивно-продуктивна, умовно-комунікативна, вмотивована, з рольовим ігровим компонентом, з природними і штучними опорами, виконується в парах в аудиторії або за її межами (як домашнє завдання).

Мета: розвиток навичок і вмінь читання та говоріння.

Інструкція студентам: “Ви запрошені на день народження до Вашого товариша, і Вам необхідно обрати для нього подарунок. Зайдіть на сторінку <...> (надається електронна адреса). Це база даних Інтернет-магазинів, які торгують товарами іспанського виробництва. Завітайте на сторінку тієї групи товарів, які можуть сподобатися вашому другові й оберіть подарунок, прочитавши опис товарів на цій сторінці. Після цього усно ознайомте всю групу з Вашим вибором, пояснивши причини для нього. Для обґрунтування свого вибору Ви можете користуватися такими лексичними одиницями: *regalo, precio, calidad, tamaño, color, regalar, comprar, preguntar, pedir etc*”.

П’ята група включає продуктивно-орієнтовані вправи, що призначені для розвитку продуктивних ВМД. Вони виконувалися з використанням електронної пошти, соціальних мереж, чатів, форумів, блогів тощо. Вправи цієї підсистеми розподілено на дві групи

залежно від того, в якій формі (усній чи письмовій) відбувалося звітування студента про виконання завдання.

Приклад 8: вправи на продукцію.

Вправа: продуктивна, комунікативна, вмотивована, з рольовим ігровим компонентом, з природними опорами, виконується індивідуально в аудиторії або за її межами (як домашнє завдання).

Мета: розвиток навичок і вмінь письма та говоріння.

Інструкція студентам: “Ви в іспаномовній країні і маєте намір запросити до ресторану свого знайомого з цієї країни. Вам потрібно заздалегідь замовити столик і меню в одному з ресторанів. Зайдіть на сайт <...> (надається електронна адреса). Знайдіть в меню сторінку *Restaurantes* <...>. Через внутрішню пошукову систему “*Reserva mesa en...*” виберіть ресторан, який Ви бажаєте відвідати. У меню “*Como reservar*” прочитайте, як замовити столик у ресторані. Відповідно до інструкції виконайте письмове замовлення і надішліть його до ресторану. На наступному занятті усно звітуйте, що та як Ви замовляли, і яка відповідь надійшла на Вашу електронну поштову адресу”.

Такі вправи кожен вчитель школи і викладач вищого навчального закладу може створювати самостійно, користуючись сучасними технологіями, програмами та інструментами, перелік котрих поповнюється в Інтернеті майже щодня. Ми рекомендуємо також вести постійний пошук таких вправ в Інтернеті, створюючи власні бази даних вже готових для використання мультимедійних вправ.

В подальших планах автора – створення спеціального сайту де будуть розміщуватись посилання на інтерактивні вправи Інтернету, друкуватись статті та інші корисні для викладачів і студентів матеріали.

Використана література:

1. *Барышников Н. В.* Методика обучения второму иностранному языку в школе / Н. В. Барышников. – М. : Просвещение, 2003. – 159 с.
2. *Бігич О. Б.* Електронні vs. друковані навчальні посібники: технологія розробки й написання та результати апробації / О. Б. Бігич // Наука і освіта : [спецвипуск] : проект д. пед. н. проф. Е. Е. Карпової “Сучасна вища освіта в умовах реформування: проблеми, теорія, практика”. 2010. – № 7 / LXXXXIY. – С. 30-32.
3. *Бим И. Л.* Некоторые особенности обучения немецкому языку как второму иностранному на базе английского / И. Л. Бим // Иностр. языки в школе, 1997. – № 4. – С. 4–12.
4. *Нестеренко О. А.* Интернет у навчанні читання іспанською мовою як другою іноземною / О. А. Нестеренко // Иноземні мови. – 2006. – № 3.
5. *Тарнопольський О. Б.* Принципы обучения второму иностранному языку после английского с использованием ресурсов Интернета / О. Б. Тарнопольський, О. А. Нестеренко, // 2nd International Scientific Conference “European Applied Sciences: modern approaches in scientific researches”: Volume 2 Papers of the 1st International Scientific Conference. February 18-19, 2013. – Stuttgart, Germany. – 244 p. P. 136-138

Нестеренко О. А. Испанский язык как второй иностранный: интерактивные интернет-упражнения.

В статье освещается проблема обучения испанскому языку как второму иностранному и предлагается система упражнений, сгруппированных в соответствии с формируемыми и развиваемыми видами речевой деятельности.

Ключевые слова: второй иностранный язык, интерактивные упражнения, ресурсы Интернета, испанский язык как второй иностранный.

Nesterenko O. A. Spanish as the second language, interactive online exercises.

The article is dedicated to the issue of teaching Spanish as a second foreign language. A system of tasks selected according to the communicative competences that they are designed to form and develop is proposed.

Keywords: *a second foreign language, interactive tasks, Internet resources, Spanish as a second foreign language.*

УДК 81'36 – 027.63:004

Плотніков Є. О.
Ніжинський державний університет імені М. Гоголя
(м. Ніжин, Україна)

ЗВОРОТНИЙ ЗВ'ЯЗОК У КОМП'ЮТЕРНИХ МАТЕРІАЛАХ ДЛЯ НАВЧАННЯ ІНШОМОВНОЇ ГРАМАТИКИ

У статті розглянуто деякі способи реалізації зворотного зв'язку у комп'ютерних матеріалах для формування іншомовної граматичної компетенції. Наведено характеристики та особливості різних типів зворотного зв'язку, запропоновано найбільш раціональні шляхи його використання.

Ключові слова: *зворотний зв'язок, граматична компетенція, комп'ютерні навчальні матеріали*

Ефективність використання мультимедійних навчальних засобів (МНЗ) призначених для формування іншомовної комунікативної компетенції залежить від низки педагогічних та технічних чинників. До таких можна віднести і зворотний зв'язок, однією з основних функцій якого є забезпечення пояснення певного явища у відповідь на помилку користувача.

Незважаючи на те, що проблемі такого зворотного зв'язку присвячено дослідження низки науковців (зокрема, Веа Д., Каргал Е., Нарцисс Р., Сауро Ш., Форестер Л., Чекаль Г. С. та ін.), постійно зростаюча кількість комп'ютерних навчальних засобів та їх не завжди бездоганні якісні характеристики дозволяють говорити про необхідність звернення додаткової уваги на цю проблему. Отже, метою нашої статті є огляд ключових елементів та особливостей реалізації зворотного зв'язку у комп'ютерних матеріалах для формування іншомовної граматичної компетенції.

Що ж таке зворотний зв'язок у комп'ютерних навчальних матеріалах? Г. С. Чекаль та Т. І. Коваль визначають зворотний зв'язок, реалізований у комп'ютерних вправах для навчання іноземних мов, як зв'язок між комп'ютерним середовищем і суб'єктом учіння, який включає формування, контроль, оцінку, корекцію мовних навичок і мовленнєвих умінь того, хто навчається, та/або здійснює управління навчально-пізнавальною діяльністю [1].

Основними типами автоматизованого зворотного зв'язку за формою та способом взаємодії з користувачем є:

1. Інформативний зворотний зв'язок (забезпечує студентів необхідною інформацією для виправлення помилок та/або усунення можливих складнощів, що можуть виникнути в процесі навчання у мультимедійному середовищі [4]).

2. Корективний зворотний зв'язок (вказує на помилку та виправляє її [5]).

3. Адаптивний зворотний зв'язок (залежить від ситуативних та індивідуальних факторів навчальної ситуації і адаптується до цих факторів, коригуючи діяльність студентів [3, 5]).

У випадку інформативного зворотного зв'язку студенти отримують підказку або пояснення, але сама помилка не виправляється. Корективний зворотний зв'язок